

6.11.18
7/4388

TC
ENERJİ ve TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610- 347
Konu : Yazılı Soru Önergesi

13 MART 2009

03781

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 17/07/2008 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4388-7750 sayılı yazısı.

Gaziantep Milletvekili Sayın Akif EKİCİ'nin, tarafıma tevcih ettiği 7/4388 esas no.lu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Enerji İşleri Genel Müdürlüğü ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EK:
-Önerge Cevabı (6 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
T.B.M.M. Bşk.

Bilgi:
Başbakanlık

GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ SAYIN AKİF EKİCİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/4388)

Bilindiği gibi, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine bağlı 20 elektrik dağıtım şirketinin yeni tarife önerilerini onaylamış ve bunun sonucu 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren konutlarda kullanılan elektriğe yüzde 21, sanayide kullanılan elektriğe ise yüzde 22 oranında zam yapılması kesinleşmiştir. Böylece 2008 yılında elektriğe gelen toplam zam yüzde 44'e ulaşmıştır.

1 Temmuzdan itibaren devreye girecek olan "otomatik fiyatlandırma" ile doğalgazdan kaynaklanan maliyet artışları 3 ayda bir elektrik fiyatına yansıtılacaktır. Petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki sürekli artış, elektriğinin yarıdan fazlasını doğalgazla üreten ülkemizde her 3 ayda bir elektriğe zam geleceği anlamını taşımaktadır.

Asgari ücrette, memur ve kamu işçilerinin maaşlarında yapılan artışlar göz önünde bulundurulduğunda, aylık ortalama 80-100 YTL ye yükselecek olan elektrik faturalarını ödeme konusunda vatandaşlarımızın yaşayacağı sıkıntılar ortadadır. Öte yandan piyasadaki durgunluk nedeniyle zaten büyük zorluklar içinde bulunan esnaf ve sanatkarlarımız ile işletme sahipleri yapılan bu zamlarla kepenk kapatmak zorunda kalacaktır.

Konuyla ilgili olarak;

Soru 1:

Ekonomik olarak zaten çok zor koşullarda yaşayan halkımızın elektrik zamlarından kaynaklanan mağduriyetinin önlenmesi için hangi tedbirlerin alınması düşünülmektedir?

Cevap 1:

Elektrik enerjisi fiyatı, başta üretiminde kullanılan yakıt maliyeti olmak üzere birçok faktöre bağlıdır. Dünya genelinde enerji sektörünü yakından ilgilendiren çelik, bakır ve santral maliyetlerinde son beş yıllık dönem içerisinde önemli fiyat artışları ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, 2002 yılında, 26,64 YTL olan petrolün varil fiyatı, Temmuz 2008 itibariyle 161,14 YTL olmuştur. Ülkemizde elektrik enerjisinin önemli bir kısmı doğal gaz, petrol ürünü olan fuel-oil ve kömüre dayalı termik santrallardan üretilmektedir. Dolayısıyla, yakıt maliyetlerindeki yükselmelerin ekonominin genel kuralları çerçevesinde, maliyetlere yansıtılması bir zorunluluk olduğu halde, elektriğe yapılan zam bu girdilerdeki reel fiyat artışlarının altındadır.

Petrol ve elektrik fiyatlarındaki artışı gösteren aşağıdaki tablodan da görüleceği gibi; 01/2000-07/2008 döneminde, varil başına petrol fiyatı %1058 artarken kWh başına elektrik fiyatı %378 artmıştır. Bu dönemde, elektrik enerjisi üretiminde kullanılan diğer girdilerde meydana gelen fiyat artışları da göz önüne alındığında, elektrik fiyatındaki artış oranının asgari düzeyde gerçekleştiği ve esasen reel anlamda bir artıştan söz edilemeyeceği görülecektir.

Tablo 1: Petrol ve Elektrik Fiyatları

Tarih	Petrol Fiyatı (YTL/Varil)	Elektrik Fiyatı YTL/kWh
01.01.2000	13,91	0,04730
01.01.2001	17,20	0,06522
01.01.2002	26,64	0,14710
01.01.2003	51,82	0,16070
01.01.2004	42,05	0,15830
01.01.2005	59,71	0,15830
01.01.2006	83,43	0,15830
01.01.2007	76,14	0,15630
01.01.2008	107,68	0,18640
01.07.2008	161,14	0,22600
Artış Oranı	1058%	378%

Not: Döviz kuru ve varil başına petrol fiyatı aylık ortalama olarak alınmıştır. Elektrik fiyatlarına %1 enerji fonu, %2 TRT payı, %5 Belediye Tüketim Vergisi ve %18 KDV dahildir.

Elektrik üretim maliyetlerindeki artışların, özellikle dar gelirli vatandaşlarımızın mağduriyetine yol açmaması yönünde hükümet politikaları uygulanmaktadır. Yıllar itibariyle asgari ücrette ve elektrik fiyatında meydana gelen artışlar ile aylık 200 kWh elektrik tükettiği varsayılan, asgari ücretli bir ailenin elektrik tüketim tutarlarının toplam gelir içindeki payları ve bu paylara dayanılarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre elektrik fiyat endeksi aşağıda yer alan tabloda verilmektedir.

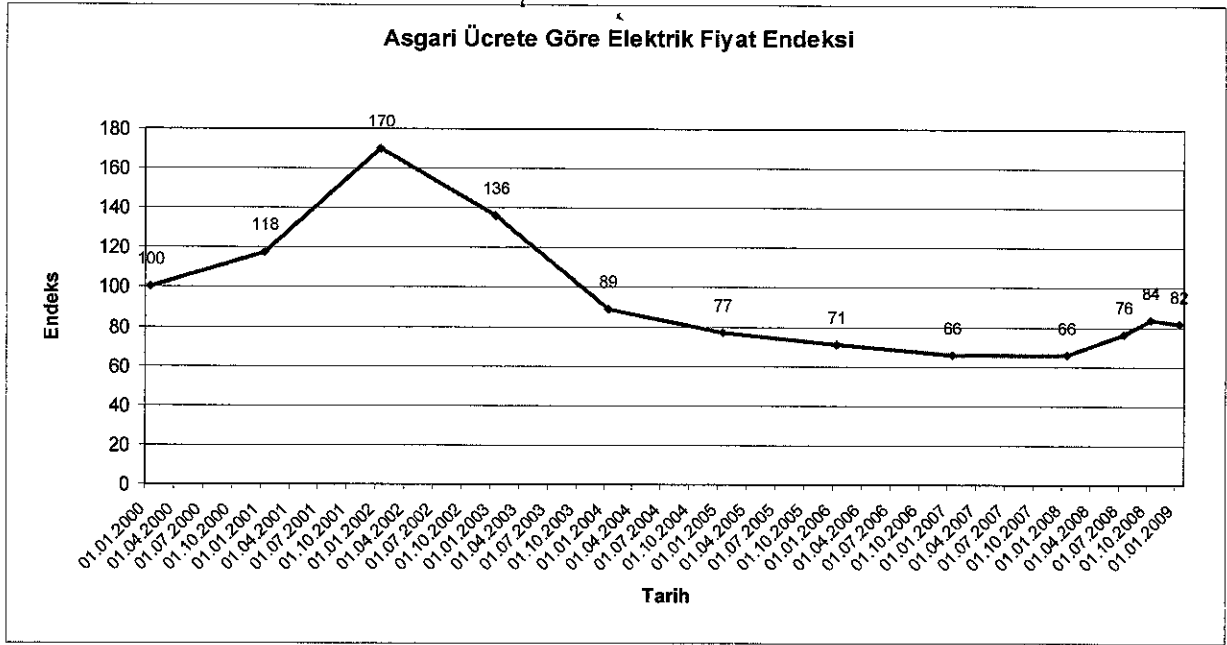
Tablo 2: Asgari Ücret, Elektrik Fiyatı ve Asgari Ücrete Göre Elektrik Fiyat Endeksi

Tarih	Asgari Ücret (Net, TL)	Elektrik Fiyatı (TL/kWh)	200 kWh'lik Tüketim (TL)	Tüketim/Asgari Ücret	Endeks 01.01.2000=100
01.01.2000	80,55	0,04730	9,46	11,7	100
01.01.2001	102,37	0,06522	14,16	13,8	118
01.01.2002	163,56	0,14710	32,72	20,0	170
01.01.2003	226,00	0,16070	36,15	16,0	136
01.01.2004	303,08	0,15830	31,66	10,4	89
01.01.2005	350,15	0,15830	31,66	9,0	77
01.01.2006	380,46	0,15830	31,66	8,3	71
01.01.2007	403,02	0,15630	31,26	7,8	66
01.01.2008	481,55	0,18640	37,28	7,7	66
01.07.2008	503,26	0,22600	45,21	9,0	76
01.10.2008	503,26	0,24684	49,36	9,8	84
01.01.2009	527,13	0,25236	50,47	9,6	82
Artış Oranı (01/2002-01/2009)	222%	72%	54%		

Not: 01.01.2001-01.01.2003 tarihleri arasında 150 kWh ve üzeri elektrik tüketimine %50 zamlı tarife uygulanmıştır. Elektrik fiyatlarına %1 enerji fonu, %2 TRT payı, %5 Belediye Tüketim Vergisi ve %18 KDV dahildir.

Tablodan da görüleceği gibi, 01.01.2002-01.01.2009 tarihleri arasında; asgari ücretteki toplam artış %222 iken kWh başına elektrik fiyatındaki toplam artış %72 ve 200 kWh elektrik tükettiği varsayılan asgari ücretli bir ailenin toplam elektrik tüketim tutarındaki artış %54'tür. 2002 yılında, aylık 200 kWh elektrik tüketen asgari ücretli bir aile, toplam gelirinin %20'sini elektrik tüketimine ayırırken Ocak 2009 itibariyle %9,6'sını ayırmaktadır.

01.01.2000 tarihi baz alınarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre elektrik fiyat endeksi, aşağıdaki grafikte de gösterildiği gibi, 2002 yılında en yüksek değerine ulaştıktan sonra 6 yıl devam eden bir azalma eğilimi içerisine girmiş, sadece 2008 yılında kısmi bir artış göstermiş; ancak 2009 yılının başında tekrar düşüşe geçmiştir.

Sonuç olarak, elektrik üretim maliyetlerinin artması sonucu elektrik fiyatlarının yükselmesine rağmen, halkımızın elektrik zamlarıyla mağdur edilmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

Soru 2:

Bu zamlara ülkemizde elektrik enerjisinin sağlanmasında dışa bağımlı ve oldukça pahalı kaynakların kullanılmasının neden olduğu iddiaları doğru mudur? Bu durumun aşılması için hükümetiniz döneminde hangi önlemler alınmıştır?

Cevap 2:

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, elektrik piyasasının serbestleştirilmesi hedefi doğrultusunda; yeni yatırımların özel sektör tarafından yapılmasının önü açılmıştır. Hükümetimizin enerji politikası, ülkenin bütün öz kaynaklarının üretime kazandırılmasına ve alternatif bütün enerji kaynaklarının değerlendirilmesine yöneliktir. Bu kapsamda;

- Oluşturulmaya çalışılan rekabetçi piyasa koşulları çerçevesinde yatırımların özel sektör tarafından gerçekleştirilmesine önem verilmektedir.
- Elektrik üretiminde linyit ve hidrolik potansiyelimizin tamamının önümüzdeki yirmi yıllık dönemde değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda, ruhsatı TKİ'nin elinde bulunan bazı uygun kömür sahalarının, santral kurulması şartıyla belli bir modelle özel sektöre ihale edilme uygulamasına devam edilmektedir.
- Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası (REPA) ve Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası (GEPA) ile Jeotermal Potansiyel Atlası hazırlanarak, rüzgar, güneş ve jeotermal enerjisi potansiyelleri tespit edilmiş ve yatırımcıların kullanımına sunulmuştur.

- Elektrik üretiminde kaynak çeşitlendirmesine yönelik hedefler kapsamında, 2015 yılından başlayarak yaklaşık 4000 (+/-%25) MW gücünde nükleer santral kapasitesinin de işletmeye alınması planlanmaktadır. Bununla ilgili olarak 5710 sayılı Kanun çıkarılmış ve nükleer güç santrallerinin kurulmasına ilişkin süreç devam etmektedir.
- Yerli kaynak potansiyelimizin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında, elektrik enerjisi üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı özendirilmektedir.
- Üretimin artırılmasının yanında, enerjinin etkin kullanılması, israfın önlenmesi, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynaklarının kullanımında verimliliğin artırılmasına yönelik çalışmalar hızla devam etmektedir.

Soru 3:

Ülkemizde sonsuz, tükenmeyen, temiz ve dışa bağımlı olmayan yenilenebilir temiz enerji kaynaklarının elektrik üretiminde kullanılması için çalışmalar yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise bu çalışmalar hangi aşamadır?

Cevap 3:

Rüzgar ve güneş gibi yerli ve çevre dostu kaynaklarımızın harekete geçirilmesi, enerjinin üretiminde ve tüketiminde verimliliğin ve etkinliğin sağlanması amacıyla 5346 sayılı “Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun” ile 5627 sayılı “Enerji Verimliliği Kanunu” yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizin rüzgar ve güneş enerjisi potansiyellerinden maksimum oranda yararlanabilmesi için Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE) tarafından “Türkiye Rüzgar Enerjisi Potansiyel Atlası —REPA” ve “Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası —GEPA” hazırlanmış ve yatırımcıların hizmetine sunulmuştur. Bu potansiyellerden yararlanmak isteyen yatırımcılar; REPA/GEPA kaynak bilgileri veya kendi yapmış oldukları çalışmalar sonucunda belirledikleri kaynak alanlarında, enerji santral projeleri geliştirmekte ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuata göre lisans başvurusunda bulunmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması amacıyla gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda, ilk olarak 2001 yılında, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çıkarılmış olup bu Kanun ile; rekabetçi, şeffaf ve ekonomik olarak güçlü bir piyasa oluşturulması amaçlanmıştır. Söz konusu Kanun ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılmış olan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği, yenilenebilir enerji kaynakları için bazı teşvikler içermektedir. Elektrik Piyasası Kanunu’na ilave olarak yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için yasal bir çerçeve oluşturmak amacıyla, 5346 sayılı “Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun” çıkarılmıştır. Bu Kanun ile yenilenebilir enerji kaynaklarına 7 yıl için alım garantisi, fiyat destek mekanizması, yatırım indirimi, vergi muafiyeti gibi teşvikler verilmiştir. 02/05/2007 tarihinde yayımlanan Enerji Verimliliği Kanunu ile 5346 sayılı Kanun’da da gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Ayrıca; 13/062007 tarihinde “Jeotermal Kaynaklar ve Mineralli Sular Kanunu” yayımlanmış olup, söz konusu Kanun ile; jeotermal kaynakların araştırılması, geliştirilmesi, üretimi ve korunması yoluyla sürdürülebilir ve etkili bir biçimde değerlendirilmesinin sağlanması ve her türlü kullanım alanında jeotermal yatırımlarının artırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda, MTA

tarafından 6 adet jeotermal kaynak, elektrik enerjisi üretimi amacıyla ihale edilmiş ve son aşamaya gelinmiştir.

Diğer taraftan, 4628 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden bu yana; piyasanın gelişiminde geline durum, uygulama esnasında karşılaşılan aksamalar, arz-talep dengelerindeki değişimler ve yatırımların gerçekleşmesinde karşılaşılan güçlükler, hidrolik kaynakların ve kömür sahalarının enerji üretim amaçlı özel sektöre açılması ve 2001 yılından sonra YEK Kanunu'nun çıkarılması gibi uygulamalar ile değişen piyasa şartları, mevcut kanunda değişiklik yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Bu bağlamda, "Elektrik Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 26/07/2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun ile;

-4628 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) numaralı alt bendinin beşinci paragrafının sonunda yapılan değişiklik ile 200 kilovatlık üretim tesisi yerine; yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı, kurulu gücü azami 500 kilovatlık üretim tesisi ile mikro kojenerasyon tesisi kuran gerçek ve tüzel kişilere, lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muafiyet getirilmiştir. Ayrıca,

-Bu Kanun kapsamındaki hidroelektrik üretim tesislerinin rezervuar alanında bulunan Hazine'nin özel mülkiyetindeki ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmaz mallar için Maliye Bakanlığı tarafından bedelsiz olarak kullanma izni verileceği,

benzeri çeşitli teşvikler yer almıştır.

Soru 4:

Ülkemiz yenilenebilir enerji dallarından güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeli bakımından dünyada kaçınıcı sıradadır? Bu potansiyelin yüzde kaçını kullanılmaktadır? Bu oranı yeterli buluyor musunuz? Bulmuyorsanız artırılması için hükümetiniz döneminde yapılan çalışmalar nelerdir?

Cevap 4:

Ülkemiz güneş kuşağı içinde yer almakta olup bu konuda önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel ağırlıklı olarak sıcak su üretiminde kullanılmakta olup elektrik enerjisi üretimindeki kullanımı çok düşük seviyelerdedir. Güneş enerjisi potansiyelimizden mümkün olduğu kadar çok yararlanmak amacıyla, mevcut potansiyelimizin elektrik enerjisi üretimi amaçlı olarak da kullanılması hedeflenmektedir. GEPA verileri kullanılarak; 56.000 MW gücündeki doğal gaz çevrim santralından üretilecek enerjiye eşdeğer enerjinin termik güneş santralları ile karşılanabileceği belirlenmiştir. Ancak, günümüz teknolojik şartlarında, güneş enerjisine dayalı santral yatırımları, konvansiyonel güç santrallarıyla rekabet edebilecek seviyeye henüz gelememiştir.

Ülkemizin Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası (REPA) verilerine göre; yıllık rüzgar hızı 8,5 m/s ve üzerinde olan bölgelerimizde en az 5.000 MW, 7.0 m/s'nin üzerindeki bölgelerimizde ise en az 48.000 MW büyüklüğünde rüzgar enerjisi potansiyelimiz bulunmaktadır. Rüzgar enerjisinde; 433,35 MW kurulu gücündeki rüzgar santrali işletmede olup 402,40 MW kurulu gücündeki santral inşa halinde, 667,60 MW kurulu gücündeki santralin ise türbin tedarik sözleşmesi imzalanmış durumdadır. Bilindiği üzere enerji santralları, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan (EPDK) lisans alınarak kurulmakta ve işletilmektedir. EPDK tarafından rüzgar

enerjisine dayalı üretim tesisleri için verilen lisanslar ve yapılan lisans başvuruları dikkate alındığında, rüzgar enerjisi potansiyelimizin büyük bölümünün değerlendirilebileceği tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan, güneş enerjisinde; halen termik amaçlı toplam 11 milyon m² güneş kolektörü kullanılmaktadır. Fakat bu kullanımın 30-35 milyon m²'ye çıkarılmasının mümkün olduğu tahmin edilmektedir.

Güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeli açısından ülkemizin dünyada kaçınıcı sırada olduğu konusunda bir kıyaslama yapılabilmesi için tüm dünya ülkelerinin güneş ve rüzgar haritalarının hazırlanması ve bu çalışmanın sonuçlarının paylaşılması gerekmektedir. Ancak, ülkemizin güneş ve rüzgar potansiyeli açısından Avrupa ülkeleri içinde ön sırada olduğu tahmin edilmektedir.

2000 yılına kadar ülkemizde, rüzgar enerjisine dayalı santrallerin kurulu gücünün 18,90 MW iken, bugün 433,35 MW olduğu göz önüne alındığında, rüzgar enerjisinin elektrik üretiminde kullanımında, hükümetimiz döneminde ne denli büyük bir ilerleme kaydedilmiş olduğu görülecektir.